

Kerteminde Kommune

Sybergland – et malerisk landskab er blevet genskabt

Af Mogens Ribo Petersen

Historien

Området var i gamle dage en del af et smalt sund, der adskilte Hindsholm fra resten af Fyn. I 1812 etablerede man de første dæmninger og i 1926 lykkedes det at dræne området helt. Området ligger under havniveau, og det tidligere sund drænes nu effektivt af en kanal og pumper der sender vandet ud i Storebælt.

I 2004 havde Fyns Amt tanker om at genskabe det meste af området som omfatter 139 ha. Disse planer kulde sejlede og da den nye kommunalreform var en realitet, blev der banet vej for et betydeligt mindre projekt kaldet Sybergland.

Oprindeligt var det tanken, at dette område skulle bestå af lavvandede søer og enge. Sådan skulle det ikke gå. Undervejs blev der lavet en ny lokalplan, der tillod etablering af en ny golfbane syd for Sybergland. De skulle bruge jord i store mængder. Nu står golfbanen Great Northern færdig og de har undervejs hentet 400.000 m³ jord fra det, vi mente burde være sjappede enge og småsøer.

Tiden har dog vist at, det ikke gik så galt, som vi havde frygtet. Sybergland er blevet til en fornemt afgræsset eng med en stor bestand af Viber og orkideer og i natursøen raster masser af fugle. Vi forventer at området vil blive endnu bedre, når fugleøerne er etableret.

Luftfoto fra 2017. Matrikel 2a er engområdet. Bemærk at ca 20 % af området står under vand. Søen markeret med "1" er den kunstigt gravede "natursø". Materialet blev brugt til golfbanen i bunden af billedet. Yderst til højre "3" ses aktivitetssøen, der er tiltænkt rekreative formål.

Nutiden

Området kan opdeles i 2, hvoraf det første område er engområdet (Tårup inddæmmede strand). Området er blot omkring 33 ha og var indtil for få år siden en tør tilgroet eng. Takket være en ihærdig indsats fra Kerteminde kommunes biologer og et fortræffeligt samarbejde med et lokalt landmandspar, som driver "Sybergkvæg", er der nu skabt et område, der blandt andet rummer kommunens største vibebestand.

Området er størstedelen af året et sjappet område med perfekt afgræsning - netop som vi drømte om da vi arbejdede med projektet i en større skala. Kommunens biologer har målrettet plejen af området på en måde, så der kunne skabes en kraftigt voksende bestand af Viber, strandtudser og orkideer. Landmandsparret fra Sybergkvæg har en stor interesse i naturpleje og er derfor i stand til hele tiden at målrette afgræsningen.

Det andet område er "natursøen". Denne er sammen med "aktivitetssøen" kunstigt gravet og adskilles mod nord fra engområdet af en kunstig dæmning der holder vandet i kote 0.

Dybe søer og kunstige dæmninger er en realitet nu og langt fra de tanker, vi oprindeligt havde med området. De kunstige søer tiltrækker heldigvis mange rastende fugle, end vi havde frygtet. Etableringen af kommunens største ferskvandssø lige på en vigtig trærute, er blevet taget godt imod af fuglene.

Vinterfoto fra Tårup by. I baggrunden ses de oversvømmede enge foran "naturesøen". Foto: Mogens Ribo Petersen.

Her i efteråret 2019 er status på projektet, at der er lavet aftale om etablering af 3 mindre fugleøer. I områdets vestlige del etableres et fugletårn betalt af Aage V. Jensens fonde. Herfra er der perfekt aftenlys til vadeblader og den ene fugleø hvor Fjordterneerne forhåbentlig snart etablerer sig. Endelig er der lavet aftale om et fint stiforløb og et mindre fugletårn i tilknytning til sheltere i den nordlige del af området.

Fuglene

Sybergland har kun eksisteret i Dofbasen siden 2016 og materialet er derfor sparsomt. Det forventes, at der vil komme flere ynglefugle, når der etableres fugleøer i Sybergland i 2019. De vigtigste ynglefugle er (max antal par):

Gråstrubet lappedykker	2	Lille præstekrave	1
Grågås	1	Vibe	12
Rørhøg	1	Rødben	2
Rørhøg	2	Gul Vipstjert	1
Klyde	1		

Vestlige del af engene i en tør sommer. Foto: Mogens Ribo Petersen.

Rastende fugle

Gæssene har indfundet sig på de lave enge. Foreløbig er der set op til 750 Bram- 74 Blis- og 540 Grågæs i området. Svømmeænder ses i pæne tal. Pibeand 320, Krikand 240, Skeand 36 og Knarand 65 er pæne tal i Kerteminde kommune, som er fattig på ferskvandsenge og søer.

Vadefugle som Brushane 18, Svaleklire 5, Tinksmid 18 og Temmincksryle 5 har nu haft glæde af engene, og man må forvente, at der vil indberettes langt større tal i Dofbasen, når fuglefolket har "opdaget" lokaliteten. Her i oktober 2019 er der set 114 arter i området.

Øvrige arter i området

Naturplejen har givet gode vilkår for maj- og kødfarvet gøgeurt. Plettet gøgeurt er for nylig dukket op her som det eneste sted i kommunen. Dukatsommerfuglen er kun fundet her på Fyn.

Endelig er der en stor bestand af strandtudser - godt hjulpet på vej af små vandhuller gravet netop til dem.

Østlige del af engområdet ved vintertide. Størstedelen er oversvømmet. Foto: Mogens Ribo Petersen.

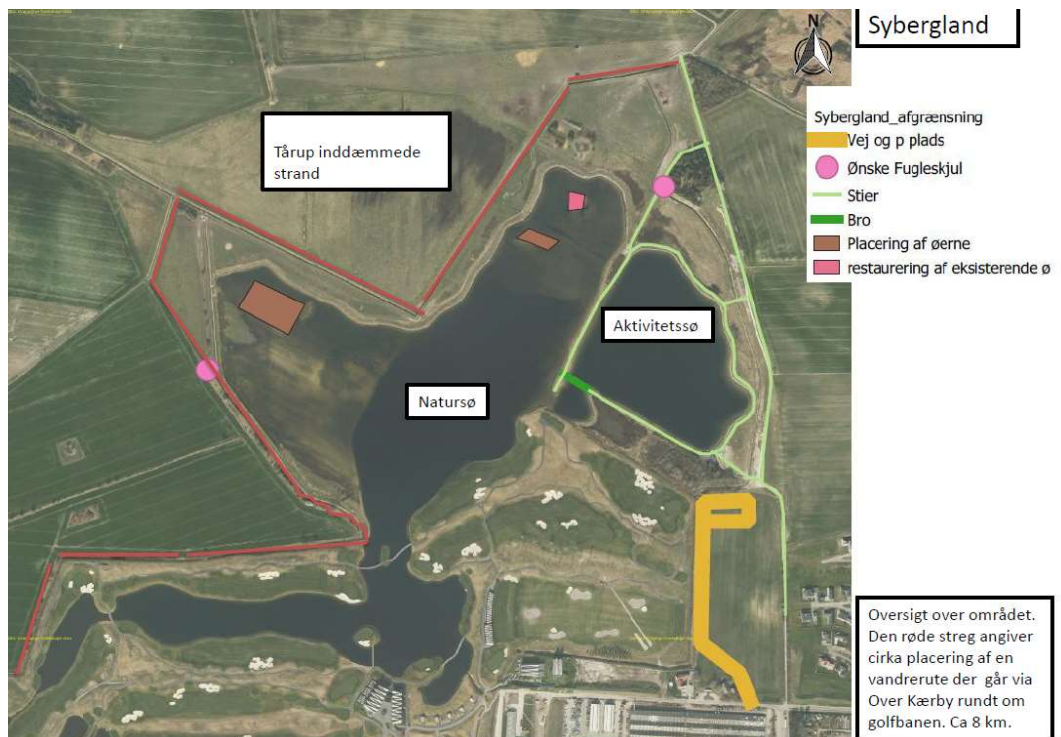
Adgangsforhold

Her i oktober 2019 mangler der stadig en del arbejde før projektet er færdigt. En ny parkeringsplads blev indviet 11/10 2019 og det samme med en bro, så man kan gå hele vejen rundt om aktivitetssøen.

Herunder er skitseret forfatterens bedste bud på, hvordan Sybergland kommer til at se ud senest i 2020.

Fugleøer forventes etableret/renoveret i slutningen af 2019. Et stort fugletårn sponsoreret af Aage V. Jensens fonde kommer til at ligge i den vestlige (og fuglerigeste) del af området med perfekt lys om eftermiddagen. Et mindre fugletårn/platform etableres nord for aktivitetssøen.

Et stisystem er etableret rundt om aktivitetssøen. En længere sti (markeret med rødt på figuren herunder) er ikke helt færdig, hvorfor der tages forbehold for linjeføringen. Denne sti giver adgang til det store fugletårn og giver mulighed for en flot ca 8 km lang rundtur via Over Kærby, rundt om Golfbanen og videre i udkanten af Kerteminde tilbage til parkeringspladsen.

Gul Vipstjert er den typiske engfugl og har dermed et skæbnesammenfald med mange af de andre åbentlandsfugle fra bondelandet. Tilbagegangen synes dog at være bremset op, og engens guldklump finder i stigende grad rapsmarkerne interessante. Foto: Bent Staugaard.

Signaturfugl: Vibe

Viben har især som forårsbebuder haft en stor plads i vores kultur. Læg mærke til flyvekunstnerens brede vinger, i bestemmelsesguiden ofte betegnet som stegepander. De brede vinger yder stor luftmodstand og det forklarer, at den ikke flyver langt væk om vinteren. Foto: Erik Thomsen.

I 2016 blev en ellers helt ukendt lokalitet pludselig den mest værdifulde ynglefuglelokalitet for Viben i Kerteminde kommune. Den ellers helt tilgroede eng på Tårup Inddæmmede Strand (nu Sybergland) var som forvandlet. Helt tilbage i 2014 startede kommunens 2 biologer Martin Køhl Søholm og Søren Bay indhegningen af det 33 ha store kommunalt ejede område. Disse biologer har heldigvis hele vejen igennem været dedikerede for at skabe det bedst mulige Sybergland. Dette var også starten på et godt samarbejde med landmandsparret Lene Gommesen og Peter Bisgaard, som har en stor viden og interesse for naturpleje, og os fra de grønne organisationer. Skotsk Højlandskvæg blev sat ud på arealet og genskabte engen.

I 2016 kvitterede ikke mindre end 12 par Viber ved at etablere sig her. De fik oven i købet pæn ynglesucces, da der er lav bestand af f.eks. ræve i området. I de følgende år har der været omkring 8 par Viber området, og kun i det knastørre år 2018 var det tvivlsomt, om de fik unger på vingerne.

Viben trænger virkelig til flere af den slags succeshistorier. På landsplan er bestanden reduceret til blot 25 % af hvad den var i 1975. I Kerteminde kommune er det samme historie. Tilgroning, dræning, uhensigtsmæssig græsning og et alt for intensivt landbrug har nærmest udryddet arten fra mange af de lokaliteter, hvor der for et par årtier siden var solide bestande.

I en tid hvor tilbagegangen for naturen synes ustoppelig, giver den genvundne natur her i Sybergland håb. Det kan faktisk lade sig gøre at vende udviklingen.

Vibe med unge. Foto: Steen Lauritsen.

Erkendelsen af at naturen er vigtig, har nu bred opbakning. Vi tror at Vibens fremgang blot er det første varsel om et vendepunkt, der peger i retning af en bedre natur i Kerteminde Kommune.

Samarbejdet omkring Sybergland mellem kommunen og de grønne organisationer blev på mange måder et vendepunkt. Vi - i blandt andet DOF - er blevet taget seriøst fra kommunens side og vi har fået opfyldt mange af vores ønsker. Samarbejdet er også gået den anden vej: Da kommunen ønskede at lave en Natur- Miljø- og Bæredygtighedspolitik, gik vi naturligvis ind i dette arbejde og har nu et tæt samarbejde med politikere og forvaltning om at komme med et oplæg til denne politik. De mange Viber er kun en begyndelse. Det gode samarbejde mellem to biologer, et landmandspar og os fra de grønne organisationer, har nu bredt sig dybt ind i byrådet og på tværs af partiskel.